

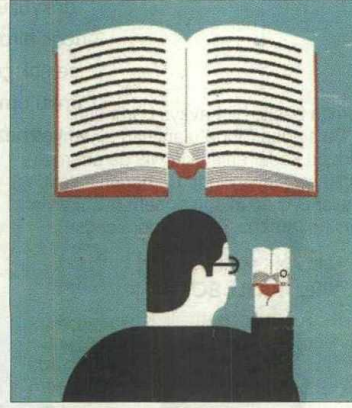
KİTAPLAR ADASI

M. Sadık Aslankara

msaslankara@hotmail.com.tr
www.sadikaslankara.com

Dünü, bugünü, yarını romanla kurmak

Kaç zamandır romanlarla birlikte sürdürüyoruz yaşamı. Sona ermiş değil bu kol kolalık. Geçmişten gelip yolumuza ışık tutanların yanında her geçen gün yeni romanlar da katılıyor hayatımıza. Onlarla dünü, bugünü yeniden kurarken yarınları da bakıyoruz.

Bu yarın yazısında yine dört roman alıyorum masama. Kabaca göz atıldığında, toplumsal yaşamın son yüzyılına odaklanmış halde bütünlük içinde okuyabilmek olanaklı bunları.

ASLI E. PERKER; "VAKİT HAZAN"

Aslı E. Perker, ilk ağızda kolay okunurluğuyla dikkati çeken bir yazar. Son romanı Vakit Hazan (Everest, 2016) bunu bir kez daha gösteriyor. Popüler romanlık için önemli bir ölçüt elbette. Ancak söz konusu yapıtları hafife aldığım anlamına gelmesin bu.

Yazar, yüzyıl öncesinin İstanbul'uyla başlıyor anlatısına; kent işgal altındadır. Paşa kızı anlatıcı Handan, üniversitede okuyan az sayıda genç kızdan biridir. Baba saltanattan yana olsa da Handan, çevresinden aldığı etkiyle Mustafa Kemal'den yana, Kuvayı Milliye saflarına katılacaktır. Ancak işgale direniş kadar 1908 sonrası Osmanlı kadın hareketini buluşturan kurgusuyla da dikkati çekiyor yapıtı. Ana karakter Handan'ın ağızından kısa bölümler hâlinde, görece gün dökmü havasında su gibi akıyor roman. Kuşkusuz iyi anlatıcı Aslı E. Perker. Okuduğum romanlarına dönük kanım, kurgularının iyi olduğu. Özellikle yüzyıl önceki yaşam kültürünün, konuşulan dilin abartıya kaçılmadan okurda yeniden kurdurulabilmesi, anlatı düzlemi kadar gerçekçilik duygusunu da yükseltiyor. Gazetelerden alıntı havasındaki kimi ayrıntıların verilmesini bile Perker'in yazınsal temele oturduğu görülüyor ayrıca.

Ne var ki alımlama bağlamında okurun, yapıtı yeniden üretmesine olanak tanımayışı, dizi mantığına dayalı yapısı

romanın zayıf yanları bana göre.

SERAY ŞAHİNER; "KUL"

Seray Şahiner, biçemsel açıdan alabildiğine farklı bir anlatımla geliyor ikinci romanı Kul'da (Can, 2017). Vakit Hazan'da, yüzyıl öncesinin kadın hakları için mücadele eden Handan karakteri, Kul'da yerini, apartman merdivenleri silicisi, evini terk etmiş esrarkeş koca peşindeki, çocuksuz Alevi Mercan'a bırakıyor.

Yalnız işlevsel ayrıntılar değil, yığma ayrıntılarla da yapıtta farklı alanlar açıyor Seray. Bunlar da anlatının temel dayanağına dönüşüyor yan anlam ağlarıyla. Nitekim soyutlayım, dönüştürüm özgünlükleri, anlatısını yazınsal açıdan okura yeniden kurdurabilen alımlama olanağı, yapılandırdığı anlatı kavrayışı, yansıttığı çok katmanlı dil yapısıyla romanda vardığı düzeyi de yansıtıyor bize yazar.

Ayrıca romancılığımıza bir armağan olarak da alabiliriz yazınsal değer taşıyan yapıyla güçlü kişilik olarak önümüze gelen Mercan karakterini. "Bir kocaya, bir evlada" (49) kendini adanmış görüntüsü veren Mercan'a karşın, sıradan emekçi kadının dramına, onu kuşatan ağır koşullara özgülenmiş lirik bir roman Kul. Bu bağlamda Seray, sanki yazmıyor da satır satır işleyip bütün Mercanları simgeleyen karakterden zaman aşırı boyutta ağırlığını koruyacak, tapınımlarla örülü bir büyüklük karakter yaratıyor.

BAŞAR BAŞARIR; "SİBOP"

Kendine özgü biçemiyle öykücülüğümüzün önemli adlarından Başar Başarır, farklı kurguyla, biçemle ama bir ilk romanla geliyor: Sibop (Can, 2017). Anlatıcı olarak "Acemi Kolpacı Orhan"ın ağızından biraz bıçkın biraz nahif

➤ bir yaklaşımla. Ancak alaysamalı biçemlerle giderek çeşitleniyor roman evreni, yanı sıra alabildiğine renk de kazanıyor bütüne yakışan edayla. 1960'larla günümüz arasında gidip gelen bu karmaşık akış, karakterlerden birinin kızı aracılığıyla Orhan'a bağlanıyor.

Türkiye özel tiyatro tarihiyle de ilişkilendirilebilecek roman, âdeta belgesel havasında 1950'lere uzanıyor. Bu çerçevede kültür kurumlarını var etmek için çabalayan bir avuç insanı tanıyıp son dönemde "kentsel dönüşüm" adı altında böylesi kurumlara, anıt yapıları yok etmeye çalışan kıyıcı süreci tanıyoruz yakından. Ne ki, "bu can bu bedenden çıkmayınca, siz de o tiyatroyu yıkamazsınız." (53) diyen Donkişot ruhlu sanatseverler yok değildir. Bunlar romana kıvraklık kazandırıyor kuşkusuz. Hele anlatılan, yansıtılan karakterleri çağrışımlarla yerli yerine de oturttuğunuzda roman başka bir havaya bürünüyor.

Bu açıdan Sibop'u anlatım biçemiyle olduğu kadar anlattıklarıyla da önemsendiğimi söyleyebilirim. Bu nedenle ileride **Başar Başarı**'ın son dönem öyküleriyle birlikte romana yeniden döneceğim.

ALİCAN ÖKMEN; "KİRLİ, PASLI, BOZUK"

Bir ilk roman, hatta ilk kitap Alican Ökmen'den: *Kirli, Paslı, Bozuk* (Ayrıntı, 2012). Yazar, sevgisizliğin hüküm sürdüğü dünyada, "her şey kirlendi, pas tuttu, bozuldu," (70) yargısına götürürken okuru, polis de katil olabileceği bir gerçeklik sarmalıyla buluşturuyor bizi. Sonuçta

romandaki ana omurga, birbirini ezen bu ikiz ilişki üzerinde kayıyor.

Alican, düzeyli bir ilk romanla bizleri selamlarken her genç yazarda gözlenebilecek kimi hatalara da rastlanıyor. Yazar, olup bitenleri aktarırken okur tarafından önceki bölümlerde bilinenlerin, bir yinelemeye dönüşebileceği gerçeğini unutmamalı hiçbir zaman (örneğin 28 ile 67, 68 vb.).

İşte İstanbul'un işgalinden başlayıp 1950'lere, 1960'lara, oradan günümüze gelen, derken yarınları bakışımızı pekiştirip geleceği kurmanın önünü açan, sıcağı ilgiyle, nefes nefese okunurluğuyla dikkati çeken dört roman size...

KÂĞIT HAMURU...

Bana sorulsa "kâğıt hamuru" güzel şey derim. Kâğıtla hamur yan yana gelir de güzel olmaz mı hiç? Ama nereden bilebilirdim, kimileri kitap külünden yaparmış bunu meğer. Hani meydanlarda kitaplar yakılır, seyrine dalınır, tapınım havasında, öyle. Kâğıt hamuru bu tür bir amaca hizmet ediyormuş işte. Kitabı hamurlaştırıp taş, tuğla, briket harcı yapıyor, bak sen, duvar örüyormuş.

Rüya mıydı bilmiyorum. Duvarın ardında bir adam... Bu hamurları satır satır okuyup kilitlemiş taşlar arasından kurtarıyor, yeniden kitap yapıp özgürlüklerine kavuşturuyor sonra. Belli rüyaydı. Vardım yanaştım, dokundum omzuna. "Bunu nasıl başarıyorsun?" dedim. Döndü yüzünü, kurtardığı kucak dolusu kitapla. Baktım, aa, kitapçıbaşı bizim Turhan Günay... ■

ÖYKÜDENLİK...

Müge İplikçi; 'Çok Özel İsimler Sözlüğü'...

Öykücülüğümüzde biçemsel açıdan sergilediği farklılık kadar verim gücüyle de dikkati çeken adlardan Müge İplikçi, son olarak yedinci öykü kitabıyla buluşturdu okuru: *Çok Özel İsimler Sözlüğü* (Can, 2017).

Düzayaklığı reddeden, yazınsal temelini apayrı dil yaratarak var eden sarsıcı okuma zenginliğiyle başlıyor Müge'nin öyküsü. Sözdizimlerini kendisinin kılma çabası sürekli öne çıkıyor yazarı. Kadınla erkeğe, gence emekçiye dönük yaklaşım, dil, anlatımla kendisini farklılaştırabilen bir yazar o.

Bir yanıyla bağlamalı evet, ama ille bağlam aranması gerekmeyen öyküler bunlar. Nitekim yazar bunları okutmuyor da okurun aklına, aklına çakıyor âdeta, mih gibi. Öykü evrenlerinde karakterlerin kol kolalığıyla kurulan, farklı gezintilere yönelse-

Müge İplikçi

ler de sonuçta bütün kişilerle ilişkilenişleri de bağlamlayan öyküler bir çalım roman evreni yaratıyormuş izlenimi bırakabilir. Ne ki bunlar bağlamalı da olsa öykünün soylu örnekleri arasında bence. Zaten bağlamlilik, her öykünün kendisi olarak öne çıkıp varlığını dayatmasıyla gerçekleşiyor.

Biçemsel açıdan yol açtığı farklılığın yanında siyasal öykücülüğümüze getirdiği çıta yüksekliği üzerinde de durulmalı Müge'nin. Nitekim trajik yalnızlıkların, çözümsüzlüklerin yol açtığı acılı çıktılar, karamsar olmayan kışkırtıcı tutumlarla öykülerdeki dinamizmi alabildiğine köpürtüyor. ■

